

Debats

Debat sobre Humanitats

El dia 22 de novembre de 1999 es va fer el *Debat sobre Humanitats* en un Ple extraordinari de l'Institut. La presentació fou a càrrec del senyor Carles Miralles, secretari general de l'IEC, i a continuació hi actuaren com a ponents: David Jou, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia, amb el parlament «Ciència i humanisme. Apunts per a una discussió sobre la “crisi de les humanitats”»; Marc Mayer, membre de la Secció Històrico-Arqueològica i president de la Societat Catalana d'Estudis Clàssics, amb el parlament «Tradicció i concepte»; Ricard Torrents, membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, amb el parlament «Humanitats i educació al tombant del mil·lenni o qui decideix què cal saber?»; i Carles Miralles, membre de la Secció Filològica, amb el parlament «Humanitats? Quines, per què i per a qui?».

Cada un dels ponents va enfocar la qüestió principalment des d'un angle diferent: ciència i humanitats, la tradició de les humanitats i les humanitats tradicionals, l'educació i les noves humanitats, i, a càrrec del senyor Carles Miralles, un de més general que posava en relació alguns dels problemes centrals ja abordats pels altres ponents i prova-va d'explicar la situació de les humanitats en termes de conflicte amb la societat d'avui.

Els texts de les quatre ponències encarregades foren repartits entre els membres de l'Institut per a servir de base a la discussió sobre el tema general i que s'esdevingué en el debat obert al final del Ple.

La presentació que cada ponent va fer de la seva ponència en el Ple, o del que era més fonamental del seu punt de vista, va ser seguida de les intervencions dels membres de l'Institut Antoni M. Badia i Margarit, Joan Becat i Rajaut, Mercè Durfort i Coll, Josep González-Agàpito i Granell, Josep Jané i Solà, Pere Lluís Font, Anscari Manuel Mundó i Marcet, Salvador Reguant i Serra i Manuel Ribas i Piera —*per litteram*. Abans de cloure l'acte, els ponents encara prengueren la paraula.

Els texts dels ponents i el seguit d'aquestes intervencions, que van ésser transcrites i revisades per cada un dels autors, van donar lloc a un volum de «Publicacions de la Presidència». (Vegeu l'apartat «Publicacions».)

Les plantes transgèniques. Motiu de debat i de reflexió

El dia 15 de maig de 2000 es debaté el tema *Les plantes transgèniques* en un Ple extraordinari, en el qual actuà com a ponent el senyor Pere Puigdomènech i Rosell, director de l'Institut de Biologia Molecular de Barcelona del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) i president de la Societat Catalana de Biologia. El debat fou moderat per la senyora Mercè Durfort i Coll, presidenta de la Secció de Ciències Biològiques.

El senyor Pere Puigdomènech és doctor en física per la Universitat de Montpeller i doctor en ciències biològiques. El seu principal tema de recerca ha estat la genètica i la seva millora, i el seu motiu de treball s'ha centrat en el blat de moro. Ell i el seu equip són un referent en aquestes qüestions i va ser escollit per a fer l'exposició perquè és una persona altament ponderada, en paraules de la moderadora, en contraposició al tractament mediàtic que ha rebut el tema objecte del debat.

Amb el suport audiovisual de projecció de diapositives, el senyor Puigdomènech féu la reflexió següent:

«La transformació genètica de plantes va ser una fita científica important de l'any 1984, quan se'n va publicar la notícia per primer cop. Aquesta metodologia obria, amb vista a la recerca bàsica, una gamma de possibilitats noves per a analitzar la funció i la regulació dels gens dels vegetals. De fet, la biologia vegetal s'està tornant a escriure a partir de les dades que s'obtenen des d'aleshores. Però també permetia obtenir una nova font de variabilitat per a la millora genètica de les plantes cultivades, amb possibilitats impensables fins a aquell moment. Els projectes per a aconseguir el genoma d'una espècie dicotiledònia (*Arabidopsis thaliana*) i d'una de monocotiledònia (arròs) estan a punt d'enllestir-se, i la informació molecular sobre unes altres espècies cultivades creixerà de manera exponencial en els anys vinents. La cursa de les patents és oberta.

►L'any 1999 es varen plantar al món uns quaranta milions d'hectàrees de plantes modificades genèticament. Els seus derivats han arribat, pràcticament, als aliments de tot el món. Es tracta, per tant, d'un dels èxits més sonats d'una nova tecnologia. Tanmateix, les reaccions que ha provocat aquesta tecnologia han estat, com a mínim, tan sonades com els èxits. S'han discutit els riscos per a la salut i per al medi ambient, l'interès que pot tenir per al pagès, l'amenaça que pot constituir per a la biodiversitat i per a l'agricultura del Tercer Món, el fet que pugui ser un motiu per a la concentració en grans multinacionals, etc. Entremig de tot aquest debat, la credibilitat de la comunitat científica ha estat atacada.

»Què en farem, de la informació genètica que acumulem els anys vinents? Què cal protegir i què cal fer públic?

»Hi ha raons, en la literatura científica, per a parlar de riscs significatius de les plantes transgèniques?

»Què ha provocat les reaccions socials tan fortes arran d'aquestes noves varietats?

»Es tracta d'un símptoma que ens indica que cal una reflexió sobre com arriben a la societat els resultats i les aplicacions de la recerca científica?»

La moderadora convidà algunes persones altament qualificades perquè intervinguessin en el debat posterior amb la presència dels senyors Antoni Fitó, biòleg i responsable de l'empresa Llavors Fitó; Josep Tarragó, director general de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària (IRTA); Ignasi Romagosa, director de l'Escola d'Agrònoms de Lleida, i Joan Pere Vilà i Hors, president de la Institució Catalana d'Estudis Agraris. En el torn de preguntes del debat posterior a la intervenció del conferenciant hi intervingueren, a més de les persones ja esmentades, els senyors Francesc González i Sastre, Xavier Vallès, Josep Carreras i Barnés, Josep Egozcue i Cuixart i Carles Miralles i Solà.

